

Kodikologi og tekstkritik I – det kritiske apparat

Tekstudgaven

<i>tekst</i>	En tekstkritisk udgave tilstræber at sammenfatte den uensartede overlevering av et værk i én tekst og, så vidt som det er muligt, at genskabe den oprindelige tekst.
<i>apparatus criticus</i>	De tekstkritiske noter bliver i reglen præsenteret i et kritisk apparat på sidens fod (evt. umiddelbart efter teksten) og i reglen på latin med en lang række konventionelle forkortelser, se nedenfor.
<i>lemma</i>	Udgiveren kan for tydeligheds skyld vælge at anføre det ord, der kommenteres på, efterfulgt av en firkantet parentes eller kolon, men normalt vil han eller hun spare på pladsen og kun skrive avvigelsen, idet det forudsættes, at den form, der står i teksten, så også forekommer i de håndskrifter, der ikke er tilskrevet en særlig form i apparatet ("negativt apparat").
<i>sigla</i>	Håndskrifterne angives med store latinske bogstaver. Håndskriftfamilier betegnes enten med små latinske eller små græske bogstaver. Tegn står normalt i begyndelsen av udgaven.
<i>mellemapparat</i>	Undertiden er der mellem teksten og det egentlige tekstkritiske apparat et mellemapparat, hvor der anføres citater og parafraser hos andre forfattere (<i>testimonia</i>).

Forkortelser i det kritiske apparat

...]		<i>lemma, udgavens ord</i>	e, ex	e, ex	<i>med udgangspunkt i</i>
... : ...		<i>alternative tekstvarianter</i>	^{ec} , e.c(orr).	ex correctione	<i>fra rettelsen</i>
abiud.	abjudicavit	<i>har fjernet fra forfatter-skabet</i>	ed(d).	editio, editor(es)	<i>udgave, udgiver(e)</i>
^{a, ac} , a.c(orr).	ante correctionem	<i>før rettelsen</i>	ed.pr.	editio princeps	<i>første trykte udgave</i>
acc.	accedente, accedit	<i>har tilsluttet sig</i>	e.g.	exempli gratia	<i>for eksempel</i>
acc.	accentus	<i>accent</i>	em., emend.	emendavit/-erunt	<i>har emenderet</i>
ad	ad	<i>til; i en kommentar til</i>	eras.	erasit/-erunt	<i>har slettet</i>
add.	addidit/-erunt	<i>har tilføjet</i>	exc.	excidit/-erunt	<i>har skåret væk</i>
addub.	addubitavit/-erunt	<i>har betvivlet</i>	exc.	excerptum	<i>ekscerperet, klippet fra</i>
ad l.	ad locum	<i>i en kommentar til stedet</i>	exp.	expunxit/-erunt	<i>har udskilt med tegnsætning</i>
adscr.	adscript/-erunt	<i>har tilskrevet</i>	expl.	explevit/-erunt	<i>har udfyldt</i>
agn.	agnoscit/-unt	<i>anerkender</i>	fere	fere	<i>næsten, normalt</i>
al.	alii, alibi	<i>andre, andetsteds</i>	(ad, sub) fin.	ad finem, sub fine	<i>i slutningen</i>
al.al.	alii aliter, alii alia	<i>forskelligt hos forskellige</i>	fors., fort.	forsan, fortasse	<i>måske</i>
alt.	alter, alterum	<i>den anden, det andet</i>	fr(r).	fragmentum/-a	<i>fragment(er)</i>
an, anne	an, anne	<i>mon...?</i>	gl(oss)., ^{gl}	glossema	<i>glosse (forklarende ord)</i>
ante	ante	<i>før, foran</i>	gr., γρ., ^{yp}	γράφεται/-ονται	<i>står (overleveret)</i>
ap.	apud	<i>hos; i et citat hos</i>	hab.	habet/-ent/-uit/-uerunt	<i>har, havde</i>
a.r.	ante rasuram	<i>før sletningen</i>	h.v.	hunc versum	<i>dette vers, denne linje</i>
ath.	ῥῆτιση	<i>har strøget (athetesis)</i>	i., in	in	<i>i</i>
c., ^c	(in) correctura	<i>(i) rettelse</i>	i.	infra	<i>nedenfor</i>
cens.	censuit/-erunt	<i>vurderede</i>	iam	jam	<i>allerede</i>
cett.	ceteri	<i>de øvrige</i>	ib.	ibidem	<i>sammesteds</i>
cf.	confer	<i>jævnfør</i>	i.e.	id est	<i>det vil sige</i>
ci., cj.	conjecit/-erunt	<i>har foreslået konjekturen</i>	i.m.	in margine	<i>i margenen</i>
cl.	collato	<i>sammenholdt med</i>	inc.	incipit	<i>begynder</i>
cod(d).	codex/-ices	<i>håndskrift(er)</i>	ind(ic).	indicavit/-erunt	<i>har angivet</i>
coll.	collato	<i>sammenholdt med</i>	inf.	infra; inferior	<i>nedenfor; lavere, senere</i>
comm.	commentarius	<i>kommentar</i>	(ad) init.	(ad) initium	<i>(i) begyndelsen</i>
coni.	conjecit/-erunt	<i>har foreslået konjekturen</i>	ins.	inseruit/-erunt	<i>har indsat</i>
coniung.	conjungunt	<i>forbinder</i>	inscr.	inscriptum	<i>skrevet på</i>
cont.	contulit/-erunt	<i>har jævnført</i>	interd.	interdum	<i>undertiden</i>
cont.	continuavit/-erunt	<i>fortsatte</i>	interl.	inter lineas	<i>mellem linjerne</i>
corr.	correxit/-erunt; -ctum; -ctio	<i>har rettet; er rettet; rettelse</i>	i.r., ^{ir}	in rasura	<i>i rasur (slettet sted)</i>
damn.	damnavit/-erunt	<i>har forkastet</i>	it(er).	iteravit	<i>har gentaget</i>
deest	deest	<i>mangler</i>	i.t.	in textu	<i>i teksten</i>
def.	defendit/-erunt	<i>har forsvaret</i>	l.	lemma	<i>lemma, opslagsord</i>
del.	delevit/-erunt	<i>har slettet</i>	lac.	lacuna	<i>lakune, hul i teksten</i>
des.	desinit	<i>ender</i>	lac.ind.	lacunam indicavit	<i>har angivet en lakune</i>
desunt	desunt	<i>mangler</i>	lac.stat.	lacunam statuit	<i>har fastslået en lakune</i>
det(t).	deterior(es)	<i>ringere (håndskrift(er))</i>	l.c.	loco citato	<i>på det angivne sted</i>
dist.	distinxit/-erunt	<i>har udskilt</i>	lect.	lectio(nem)	<i>læsning, læsemåde</i>
dub.	dubius, dubiter	<i>tvivlsomt</i>	leg.	legit/-erunt	<i>har læst</i>

legend.	legendum (est)	<i>der bør læses</i>	s.	sive	<i>eller</i>
lib.	liber	<i>bog</i>	s.	supra	<i>foroven, ovenfor</i>
(in) lit.	(in) litura	<i>oven på et slettet sted</i>	s.	sequens	<i>følgende</i>
litt., ll.	littera, -ae	<i>bogstav(er)</i>	s	super lineam	<i>oven over linjen</i>
l.l.	loco laudato, lecto	<i>på det angivne, læste sted</i>	Ç	recentiores	<i>de yngre håndskrifter</i>
l.n.	legi nequit	<i>kan ikke læses</i>	Σ, sch(ol).	scholium	<i>skolie (antik kommentar)</i>
loc.	locavit;	<i>har anbragt</i>	s., saec.	saeculum/-i/-o	<i>århundrede</i>
loc.	loco citato	<i>på det anførte sted</i>	saep.	saepius	<i>oftere</i>
m. ^(1 etc.)	manus (prima etc.)	<i>(første osv.) hånd</i>	sc.	scilicet	<i>underforstå</i>
^m , m., m(ar)g.	in margine	<i>i margenen</i>	scl.	seclisit	<i>har udskilt</i>
malim	malim	<i>jeg ville foretrække</i>	scr.	scripsit/-erunt	<i>har skrevet</i>
med.	medio	<i>i midten</i>	scribend.	scribendum (est)	<i>der bør skrives</i>
mon.	monente	<i>som bemærket av</i>	scripsi	scripsi	<i>har jeg skrevet</i>
m.r(ec).	manus recentior	<i>en senere hånd</i>	sec.	secundum	<i>ifølge</i>
ms(s).	codex/-ices manu scriptus/-i	<i>håndskrift(er)</i>	sec.m.	secunda manus	<i>anden hånd</i>
mut.	mutavit/-erunt	<i>har ændret</i>	secl.	seclisit	<i>har udskilt</i>
negl.	neglexit/-erunt	<i>har ignoreret</i>	sim.	similia/-iter	<i>lignende</i>
n.l.	non liquet	<i>er ikke klart</i>	s.l.	super lineam	<i>oven over linjen</i>
nonnulli	nonnulli editores	<i>nogle udgivere</i>	sp.	spatium/-o	<i>(mellem)rum</i>
nota	nota	<i>indikation</i>	sq(q), ss.	sequens/-ntem/ -ntes/-ntia	<i>følgende</i>
nov.	novit/-erunt	<i>kender</i>	s.s., ss.	supra scripsit	<i>har skrevet ovenfor / -over</i>
num.	numerus	<i>tal</i>	stat.	statuit/-erunt	<i>har etableret, fastslået</i>
numeri	numeri	<i>metrum</i>	sub l.	sub linea	<i>under linjen</i>
o, Ω, ω	consensus codicum	<i>alle håndskrifter</i>	subscr.	subscripsit/-erunt	<i>har skrevet under</i>
olim	olim	<i>engang, tidligere</i>	sup.lin.	super lineam	<i>oven over linjen</i>
om.	omisit/-erunt	<i>har slettet</i>	superscr.	superscripsit/-erunt	<i>har skrevet over</i>
p.	pagina	<i>side</i>	suppl.	supplevit/-erunt	<i>har suppleret, udfyldt</i>
P(P), Π, ϐ	papyrus/-i	<i>antikt håndskrift</i>	susp.	suspiciatus est	<i>har ment var forkert</i>
^p , ^{pc} , p.c(orr).	post correctionem	<i>efter en rettelse</i>	s.v.	supra vocem, sub voce	<i>over ordet; under ordet</i>
pler.	plerique	<i>mange, de fleste</i>	tempt., tent.	temptavit/-erunt	<i>har forsøgt</i>
plur.	plures	<i>de fleste</i>	tit.	titulus	<i>titel</i>
possis	possis	<i>man kunne skrive</i>	trai.	trajecit/-erunt	<i>har flyttet (passage)</i>
post	post	<i>efter</i>	transpos.	transposuit	<i>har ændret ordstillingen</i>
pot.qu.	potius quam	<i>snarere end</i>	trib.	tribuit/-erunt	<i>har tilskrevet</i>
p.r.	post rasuram	<i>efter sletningen</i>	tum	tum	<i>da, i så fald</i>
pr.	prius, primum	<i>før, først</i>	u.v., ^{uv}	ut videtur	<i>tilsyneladende</i>
praeunte	praeunte	<i>som allerede sagt av</i>	v(v).	versus/-ūs	<i>vers, linje(r)</i>
praef.	praefatio	<i>forord</i>	v., vd.	vide	<i>se</i>
praemonente	praemonente	<i>som allerede bemærket av</i>	v.c.	verbi causa	<i>for ordets skyld</i>
prior, prius	prior, prius	<i>den, det første</i>	vel	vel	<i>eller</i>
pr.m.	prima manus	<i>første hånd</i>	vett.	veteres	<i>ældre (håndskrifter / udgivere)</i>
pro	pro	<i>i stedet for</i>	(ut) vid.	(ut) videtur	<i>(som) det synes</i>
prob.	probante/-ibus / probavit	<i>(hvilket ...) billiger</i>	vit.	vita	<i>biografi</i>
q.v.	quod vide	<i>se denne</i>	^{vl} , v.l., vv.ll.	varia(e) lectio(nes)	<i>tekstvariant(er)</i>
quo servato	quo servato	<i>hvis man bibeholder dét</i>	vol.	volumen	<i>rulle, bind</i>
r., ra., ras.	(in) rasura	<i>(i) rasur, slettet sted</i>	vox, voces	vox, voces	<i>ord</i>
rec(c).	recens, recentior(es)	<i>sen; senere håndskrifter</i>	vulg.	vulgo, vulgata	<i>normalt, de fleste håndskrifter</i>
recte	recte	<i>med rette</i>			
rell.	reliqui	<i>de øvrige</i>			
rest.	restituit/-erunt	<i>har genoprettet</i>			

Tekstkritiske tegn i selve teksten

(...)	bogstaver, som udgiveren tilføjer f.eks. i opløsning av en forkortelse i teksten
<...>	bogstaver eller ord, som udgiveren mener mangler i teksten
[...] ell. {...}	bogstaver eller ord, som udgiveren mener bør fjernes
....	bogstaver, der tillige er overleveret i et antikt håndskrift (papyrus o.l.)
[[...]]	bogstaver eller ord, som skriveren selv har slettet igen
`...´	bogstaver eller ord, som skriveren selv har tilføjet
†...; †...†	korrumpert sted, der ikke har fundet en overbevisende konjektur (<i>crux -ces, obelus -i, locus desperatus</i>)